

HANDLEIDING VOOR ADVOCATEN BIJ DOORZOEKING FIOD

Datum: 28 juni 2022

1 Voor wie

Deze handleiding is bedoeld voor advocaten en andere medewerkers op **advocatenkantoren**.¹ Voor doorzoeken op andere locaties, is een aparte, algemene handleiding Doorzoeking door de FIOD gemaakt. Die handleiding vindt u **hier**.

Deze handleiding kunt u gebruiken in de situatie dat het advocatenkantoor of een individuele advocaat zelf verdachte is, maar ook wanneer het onderzoek zich richt op een ander (een derde die verdachte is).

Reden voor deze specifieke handleiding is de bijzondere rol die advocaten hebben en in dat kader hun **geheimhoudingsplicht**. Advocaten zijn verplicht alle informatie die hen in de uitoefening van hun beroep wordt toevertrouwd, geheim te houden. Schending van die geheimhouding levert een strafbaar feit op. Diezelfde verplichting geldt voor **medewerkers** en (bijvoorbeeld secretariaal) personeel van de advocaat. Ook geldt het voor iedereen die anders betrokken is bij de beroepsuitoefening, bijvoorbeeld een **ingeschakelde** belastingadviseur of accountant.

2 Uitgangspunt

Een gedegen beoordeling van wel of niet vertrouwelijke informatie is op het moment van een doorzoeking niet mogelijk. Een doorzoeking komt onverwacht en de advocaat moet hierin zeer **terughoudend** zijn.

Als waarborg dient bij doorzoeking bij de advocaat direct de **Deken** worden ingeschakeld en aanwezig zijn tijdens de doorzoeking. Zorg ook dat u met de Deken kunt overleggen voorafgaand aan de doorzoeking. Kan dat niet op locatie, overleg dan telefonisch met de Deken. Uiteraard vertrouwelijk onder vier ogen, zonder aanwezigheid van OvJ en FIOD.

Zorg dat de OvJ en aanwezige opsporingsambtenaren **geen toegang** hebben tot stukken of gegevens voordat u en de Deken die gegevens hebben beoordeeld

Het **uitgangspunt** is op dat moment dat alle correspondentie, communicatie en andere toevertrouwde informatie onder het **verschoningsrecht** valt. Eventuele nuancering kan later plaatsvinden. De advocaat zal tijdens de doorzoeking dan ook geen toestemming geven om informatie mee te nemen, maar zich tegen het gebruik daarvan **verzetten**.

Dit betekent dat alle informatie 'in een **gesloten envelop**' moet worden meegenomen zodat op een later moment kan worden bekeken – en zo nodig over geprocedeerd – wat al dan niet onder de geheimhouding van de advocaat valt.

Hoewel niet fysiek, geldt de 'gesloten envelop' methode ook voor **digitale gegevens**. Ook die moeten eerst ter beoordeling aan de rechter-commissaris (hierna: RC) worden gegeven en zo nodig moet tegen diens oordeel dat de informatie niet onder het verschoningsrecht valt, bezwaar worden gemaakt en over geprocedeerd.

¹ Deze handleiding gebaseerd op de 'Handleiding bij strafrechtelijke doorzoeking' voor advocaten, van de Nederlandse Orde van Advocaten, <https://www.advocatenorde.nl/handleiding-extern-onderzoek>, url 01-06-2022

Gebeuren tijdens de doorzoeking zaken die in strijd met de wet zijn – denk aan het nemen van inhoudelijke kennis in geheimhouderscorrespondentie door opsporingsambtenaren – dan moet de advocaat deze **onregelmatigheden** expliciet bezwaar maken en dat (telkens) schriftelijk **vastleggen**. Waar mogelijk in het proces-verbaal van doorzoeking. Wordt dat geweigerd of is onzeker of het daar goed in wordt opgenomen, dan middels een brief na de doorzoeking aan de RC.

3 Stappenplan

In het kort komt het stappenplan neer op:

- Zorg dat de **Deken, of een medewerker van het kantoor van de Deken**, aanwezig is en dat de advocaat daarmee kan overleggen vóórdat de doorzoeking start. Zorg dat OvJ en FIOD **geen toegang** hebben tot geheimhoudersinformatie.
- Vraag naar de **reikwijdte** van het onderzoek en wie **verdachte** is. Wat is uw status?
- Geef **geen toestemming** voor de doorzoeking en geef niet vrijwillig informatie af, maar beroep u op uw **verschoningsrecht**. Zorg dat alle informatie '**verzegeld**' wordt meegenomen zodat deze later kan worden beoordeeld en bezwaar kan worden gemaakt.
- Zorg voor (een) **eigen getuige(n)** en leg de gang van zaken tijdens de doorzoeking vast in een **eigen verslag**. Protesteer tegen **onregelmatigheden** en laat deze **vastleggen** in het P-V van doorzoeking, of bericht dat zo nodig naderhand per brief aan de RC.

Overzicht tips:

- I. Waarschuw de betrokken advocaat
- II. Schakel de Deken in
- III. a. Telefonisch overleg Deken vóór start doorzoeking
b. Waarnemer bij gelijktijdige doorzoeking woning
- IV. Overleg Deken vóór doorzoeking; geen toegang FIOD en OvJ tot geheimhoudersinformatie
- V. Eigen getuigen en vastlegging doorzoeking
- VI. Informeer naar het onderzoek en status verdachte
- VII. Vastlegging onregelmatigheden
- VIII. Weiger vrijwillige afgifte ter inbeslagname
- IX. Weiger toestemming doorzoeking
- X. Beroep op verschoningsrecht
- XI. Voorkom toegang OvJ en FIOD tot geheimhoudersstukken
- XII. Bezwaar tegen kennisneming en inbeslagneming onder geheimhouding
- XIII. Voorkom ter plekke beslissing RC; laat verzegelen

- I. **Waarschuw de betrokken advocaat**
Degene bij de receptie waarschuwt direct de betrokken advocaat of indien afwezig een kantoorgenoot (hierna: de advocaat).
- II. **Schakel de Deken in**
De advocaat schakelt onmiddellijk de Deken in als die (nog) niet aanwezig is.
- III. **a. Telefonisch overleg Deken vóór start doorzoeking**
Als de advocaat niet aanwezig is en er ook niet binnen afzienbare tijd kan zijn, dan moet hij gelegenheid krijgen bijvoorbeeld telefonisch met de Deken vertrouwelijk te overleggen voordat de doorzoeking wordt gestart.
b. Waarnemer bij gelijktijdige doorzoeking woning
Als gelijktijdig ook de woning wordt doorzocht, zorg voor een waarnemer ter plekke.
- IV. **Overleg Deken vóór doorzoeking; geen toegang FIOD en OvJ tot geheimhoudersinformatie**
Vraag de OvJ en FIOD in de wacht- of spreekkamer te blijven tot de advocaat en Deken elkaar onder vier ogen hebben kunnen spreken. Zij mogen geen toegang hebben tot dossiers en plaatsen waar zich mogelijk geheimhouderstukken bevinden.
- V. **Eigen getuigen en vastlegging doorzoeking**
Zorg dat één of meer getuige(n), bij voorkeur kantoorgenoten, aanwezig zijn en maak aantekeningen. Leg vast wie de RC, OvJ en de opsporingsambtenaren c.q. eventuele andere onderzoekers zijn en vraag om legitimatie.
- VI. **Informeel naar het onderzoek en status verdachte**
Vraag naar doel en wettelijke basis van het onderzoek. Waar richt het onderzoek zich precies op? Wie is verdachte? Wat zoekt men? Probeer een zo helder mogelijk beeld te krijgen.
- VII. **Vastlegging onregelmatigheden**
Protesteer tegen onregelmatigheden en laat deze vastleggen in het P-V van doorzoeking of bericht dat zo nodig naderhand per brief aan de RC.

VIII. Weiger vrijwillige afgifte ter inbeslagname

In de regel wordt de advocaat voorafgaande aan de feitelijke doorzoeking uitgenodigd om het gezochte voorwerp vrijwillig af te geven ter inbeslagneming. Weiger dit tenzij u direct kunt beoordelen:

- o a) wat men zoekt (en),
- o b) dat hetgeen men zoekt niet onder uw geheimhouding valt of
- o c) dat het betreffende voorwerp evident als corpus of instrument van het vermeende strafbare feit beschouwd kan worden.

Een vordering tot uitlevering van gegevens mag niet aan u worden gericht als u zelf verdachte bent.

Bij de minste of geringste twijfel: win juridisch advies in.

Vraag de RC uitdrukkelijk uw standpunt op te nemen in het proces-verbaal.

IX. Weiger toestemming doorzoeking

Weiger toestemming voor de doorzoeking tenzij u direct kunt beoordelen

- o a) wat men zoekt (en),
- o b) dat hetgeen men zoekt niet onder uw geheimhouding valt
- o c) of dat het betreffende voorwerp evident als corpus of instrument van het vermeende strafbare feit beschouwd kan worden.

Bij de minste of geringste twijfel: win juridisch advies in.

Vraag de RC uitdrukkelijk uw standpunt op te nemen in het proces-verbaal.

X. Beroep op verschoningsrecht

Doe in alle andere gevallen een beroep op uw functionele verschoningsrecht. Slechts ingeval u

- o (en) een daartoe strekkende toestemming hebt van uw cliënt
- o (en) u zelfstandig vaststelt dat het in het belang van uw cliënt is om vrijwillig informatie te verstrekken die onder uw geheimhouding valt, kunt u tot een heroverweging komen.

Bij de minste of geringste twijfel: win juridisch advies in.

Vraag de RC uitdrukkelijk uw standpunt op te nemen in het proces-verbaal.

XI. Voorkom toegang OvJ en FIOD tot geheimhoudersstukken

Zorg dat de OvJ en aanwezige opsporingsambtenaren in geen geval toegang hebben tot stukken of gegevens voordat u en de Deken die gegevens hebben beoordeeld. Maak zo nodig een (digitale) kopie van het dossier c.q. de gegevens.

XII. Bezwaar tegen kennisneming en inbeslagneming onder geheimhouding

Maak uitdrukkelijk bezwaar tegen eventuele kennisneming en inbeslagneming van voorwerpen en gegevens die naar uw oordeel onder uw geheimhouding vallen.

XIII. Voorkom ter plekke beslissing RC; laat verzegelen

Bevorder dat de RC niet ter plekke beslist of stukken en gegevens in beslag kunnen worden genomen indien de RC oordeelt dat uw standpunt niet juist is of daarover twijfelt maar bevorder dat de RC in dat geval die stukken of gegevens verzegeld overbrengt naar het kabinet. De RC kan aldaar op een later moment, nadat alle

betrokkenen in alle rust gemotiveerd hun standpunt naar voren hebben kunnen brengen, alsnog beslissen of de voorwerpen of gegevens in beslag genomen dienen te worden.